

NORDHUNGARIA INFORMO

**Informilo de „Király Lajos” Esperanto - Amika Rondo
Miskolc**

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

**A „Király Lajos” Eszperantó Baráti Kör Tájékoztatója
Miskolc**

2006. december
Decembro 2006.

<i>Kedves olvasóink!</i>	4
<i>Karaj niaj legantoj!</i>	5
Arcpakolás nyers gyümölcsből, zöldségből	5
Refreŝigilaĵo de la vizaĝhaŭto el krudaj fruktoj, legomoj	6
Magyarország történelme	6
Historio de Hungario	6
Dr. Dudich Endre	6
Lehetetlen ország	6
La neebbla lando	10
Bölcs mondások / Saĝdiroj	14
Születésnap	14
Naskiĝtago	14
AZ ELSŐ ZÁMENHOFI LEVÉL MAGYARORSZÁGRA	15
LA UNUA ZAMENHOF-LETERO AL HUNGARIO	17
Ladarúgás – gyász	19
Pidpilkluda funebro	19
<i>Új Esperanto Klub!</i>	19
<i>Nova Esperanto Klubo!</i>	19
SIMILIGO	20
Dr. Zámenhof Lajos Lázár sírjánál	21
Ĉe la tombmonumento de D-ro Ludoviko Lazaro Zamenhof	22
PLENDO KAJ RESPONDO	24
MAGYARORSZÁGI KIRÁNDULÁSOK	25
Diósgyőr	25
13. rész	25
Amit Diósgyőrben még látni érdemes	25
HUNGARLANDAJ EKSKURSOJ	27
Diósgyőr	27
13-a, la fina parto	27
Pluaj vidindaĵoj en Diósgyőr	27
VICCEK	29
ŜERCOJ	29
HÍREK	29
NOVAĴOJ	30
<i>15 éves a Kalocsay Társaság!</i>	31
<i>15 jaraĝa estas la Kalocsay-Societo!</i>	31
Wikipedia	31
Wikipedio	31
Internetes körlevél	31
Reta cirkulero	32
Emléktábla leleplezés	32
Devualo de memortabulo	33
100 éves a szavazati jog Finnországban!	34
100 jaraĝa iĝis la voĉdonrajto en Finnlando	34
2007-ben 100 éves lesz a szlovák esperantó mozgalom!	34
100 jariĝon festos en la 2007-a jaro la slovakia Esperanto –movado!	35
Rendezvények / Aranĝaĵoj	35
Névnapi jókívánság	36
Nomtaga Bondeziro	37
Mit ünneplünk decemberben?	37

Tisztelgés a Békeév előtt	39
Kion ni festas decembre?	40
Omaço al la Jaro de Paco	41

Ősz a télben / Aŭtuno en vintro

Kedves olvasóink!

December már tél.

Tudjuk, hogy nagyanyáinknak, dédanyáinknak nem tellett drága krémekre, szépítőszerekre, s mégis megtalálták a szépségápolás módjait. A ma asszonyainak is meg kell fontolniuk a kiadásaikat. Tehát, őseinktől ránk-hagyott szépségápolási recepteket nekünk is alkalmaznunk kell, ha szépek és jól ápoltak akarunk lenni. Tudni kell, hogy a konyhai fűszernövények a modern kozmetikának is az alapanyagát képezik. Éljük hát velük így is! Az ápoltság legyen fontos férfiak és nők számára egyaránt! A jó közértehez ez hozzátartozik nyáron, télen egyaránt!

Pásztor Lászlóné

Karaj niaj legantoj!

Decembro estas jam vintro.

Ni scias, ke niaj avinoj kaj praavinoj ne povis elspezi je multekostaj kremoĵoj kaj plibeligilaĵoj. Tamen ili trovis la modojn de la beligado. Ankaŭ la sinjorinoj de la nuna tempo devas pripensi siajn elspezojn. Do, la hereditajn belecrezervajn receptojn de la prapatrinoj ankaŭ ni devas uzi, se ni volas esti belaj, allogaj, kaj ni volas havi bone kosmetikitan vizaĝon.

Oni devas scii, ke niaj kuirejaj spicherboj donas la bazmaterialon de la moderna kosmetiko.

Nu, vivu ni per ili ankaŭ ĉi-maniere! La flegiteco estu grava kaj por viroj, kaj por virinoj! Al la bona sinsento apartenas ankaŭ la ekzisto de la bonflegiteco kaj somere, kaj vintre.

Adrienne s-rino Pásztor

Arcpakolás nyers gyümölcsből, zöldségből

Ha meg akarjuk őrizni bőrünk frissességét, minden szezonban alkalmazhatjuk ezt a módszert. Pakolást bármilyen friss gyümölcsből készíthetünk, de zöldségekből is. Ezzel pótoljuk bőrünk víz és vitaminhiányát. Az uborkát vékony karikákra vágva, a sárgarépát reszelve, vagy levétől kinyomkodva vihetjük fel az arc és a nyak bőrre. Hagyjuk rajta 20-30 percig, majd langyos vízzel mossuk le. Arcunk apró ráncai eltűnnek, bőrünk bársonyossá válik.

A sárgarépa magas béta-karotin tartalma javítja a bőr szerkezetét, ételként fogyasztva erősíti az immunrendszert.

Az uborka hatóanyagai megegyeznek a sárgarépáéval. Mindkettőben magas az A és C vitamin, a kalcium, vas és foszfor tartalom.

Pásztor Lászlóné

Refreŝigilaĵo de la vizaĝhaŭto el krudaj fruktoj, legomoj

Se ni volas gardi la freŝecon de nia vizaĝhaŭto, ni povas uzi ĉi-procedon en ĉiu sezono.

Surmetaĵon ni povas prepari el ia ajn freŝa frukto, sed ankaŭ el legomoj. Pere de tiuj ni povas ripari la akvo- kaj vitaminmankon de nia haŭto. La kukumon tranĉite al maldikaj ringoj, la karoton raspite kaj sian sukcon elpremitade ni povas meti sur haŭton de vizaĝo kaj kolo. La surmetitan masaon ni lasu tie dum 20-30 minutoj, poste ni delavu ĝin per varmeta akvo. La etaj haŭtfaltoj malaperos, kaj iĝos velura nia haŭto.

Plibonigas la strukturon de la homa haŭto la alta beta-karotinhavo de la karoto, uzante kiel nutraĵon, ĝi plifortigas la imunsistemon.

La efikmaterialoj de la kukumo estas homologaj al tiuj de la karoto. Ambaŭ enhavas multe da A, C- vitaminoj, kalcio, fero kaj fosforo.

Adrienne, s-rino Pásztor

Magyarország történelme

Fogadják szeretettel Dr. Dudich Endre professzor előadásának folytatását a magyarság történelméről.

Historio de Hungario

Bonvolu akcepti volonte la daŭrigon de la prelego de profesoro D-ro Endre Dudich, pri la historio de la hungararo.

Dr. Dudich Endre

Lehetetlen ország

Második rész

Három tenger között. Az Anjou virágkor

Az Anjou dinasztia **nápolyi** ágából született **Károly Róbert** került ki győztesen a vetélkedésből. Így a XIV. század Anjou-kor lett Magyarországon, “*a szép Anjou-kor.*” Említésre érdemes a három király (a magyar, a cseh és a lengyel király) **visegrádi** találkozója 1333-ben – afféle regionális csúcstalálkozó. Öt évvel később **Károly Róbert** fiát és utódját, **Lajost** Lengyelország királyává választották. Ki-érdemelte a “Nagy” jelzőt: egyesített országa az Adria-tengertől északon a Balti tengerig terjedt (eltekintve a Német Lovagrend által birtokolt területtől), délkeleten pedig a Fekete-tengerig. **Nagy Lajos** alapított elsőnek egyetemet Magyarországon, Pécsett (Quinque--ecclesiae). Ez azonban nem élte túl a történelem viszontagságait.

Lengyelország trónját lánya, **Jadwiga (Hedvig)** örökölte. Litvánia nagyhercegéhez (fejedelméhez), **Jagellóhoz** ment feleségül, feltételnek szabva a litván nép megkeresztelését. Ezzel a házassággal jött létre Lengyelország és Litvánia perszónáluniója, és vette kezdetét a **Jagelló-dinasztia** története.

A Félhold a Kereszt ellen. A török veszedelem

Újabb veszély közeledett, ezúttal délkeletről. Az Ozmán-török Birodalomról van szó, amely fokozatosan nyomult előre a Balkán-félszigeten. A XV. század folyamán mind több és egyre súlyosabb fegyveres összecsapásra került sor Magyarország déli végein. A magyarok leghíresebb hadvezére a balkáni keresztény népek körében különböző neven legendássá vált **Hunyadi János** volt, az albán nép hőségének, **Szkander bégnek** egyetlen hű szövetségese. De még ő is elszenvedett két súlyos vereséget. A Fekete-tenger melletti várnai csatában, 1444-ben életét vesztette Magyarország és Lengyelország fiatal és túlságosan hevesvérű királya, **II. Ulászló**. A rigómezei (Koszovo-poljei) vesztett csata után pedig **Hunyadit** fogságban tartotta **Brankovics György** szerb despota. Miután kiszabadult (valójában kiváltották), visszatért Magyarországra, és hozzálátott a honvédelem újra-megszervezéséhez, mint Magyarország kormányzója.

Az 1453. évben a török sereg bevette Konstantinápolyt, a “második Rómát”. Ez volt a Bizánci Birodalom vége. Szelleme azonban tovább élt Moszkvában, amely a “harmadik Rómának” tartotta magát.

Alig három évvel később a török ostrom alá vette Nándorfehérvárt (Belgrádot). **Hunyadi**, akinek jelentős segítséget jelentett az olasz obszerváns ferences barát, **Giovanni da Capestrano (Kapisztrán János)** gyűjtő hatású ékesszólása, sikeresen felmentette a várat: az ostromló sereg elvonult. A pápa (**III. Callixtus**, a spanyol **Alonso de Borgia**) nagy megkönnyebbülésében elrendelte, hogy az eredetileg a győzelemért könyörgő déli harangszó az egész keresztény világban a megvalósult győzelem emlékét hirdesse.

Sajnos, **Hunyadi** és **Kapisztrán (Szent) János** is áldozatul esett az ostromot követő pestis-jár-ványnak.

A Dunához költözött Itália. A Reneszánsz Pannóniában

1458-ban **Hunyadi János** kisebbik fiát, **Hunyadi Mátyást (Matthias Corvinus-t)** közfelkiáltással Magyarország királyává választották. Ő volt az ország első “plebejus”, a “népből származó” királya. Igen tehetséges volt, határozott és sokoldalú. Méltányosan uralkodott (utólag meg is kapta a “*Igazságos*” jelzőt). Eredményes hadvezér volt: létrehozta a hivatásos katonákból álló, jól fizetett *F-ekete Sereget*, amely még Bécset is bevette. Mindezen felül még az irodalom és a művészetek bő-kezű pártfogója is volt. Udvara hamarosan a jórészt Itáliából érkező humanisták nagyhírű központjává vált. Kódexei (a *Corvinák*) messzeföldön híresek voltak. **Nagy Lajos** példáját követve **Mátyás** is alapított egyetemet, mégpedig Pozsonyban. Sajnos ez a Duna görög nevééről (*Iszter*) nevezett *Academia Istropolitana* is arra a sorsra jutott, mint *pécsi* elődje.

Mátyás király 1490-ben halt meg **Bécsben** (alighanem méregtől), és nem hagyott maga után törvényes utódot. Akik a trónon követték, gyengék voltak, és a főnemesség különféle érdekcsoportjainak könnyű játékszerei. A jobbágyokat könnyörtelenül kizsákmányolták. Nem

csoda, hogy az 1514-ben meghirdetett kereszteshadjárat gyorsan parasztháborúvá fajult. A **Zápolya János** erdélyi vajda ve-zette nemesi sereg legyőzte **Dózsa György** paraszthatát. A megtorlás még a kor szokásaihoz mérten is rendkívül kegyetlen volt.

Három részre szakítva. A török háborúk két évszázada

1526-ban a félelmetes **Nagy Szulejmán** szultán mindent elsőprő hadjáratot indított Magyarország ellen. **II. Lajos** király serege alig volt nagyobb, mint a török had egy tizede. A mohácsi síkon a magyar sereg teljesen megsemmisült. Maga a király is életét veszttette.

Nyitva állt az út Buda, sőt Bécs felé is. A törökök mégis csak tizenöt évvel később, 1541-ben foglalták el véglegesen Buda várát, Magyarország királyi székhelyét.

Ezt az ötödik katasztrófát még súlyosbította a magyarok szokásos széthúzása, megosztottsága is. A halott király helyett nyomban két új király is támadt elő. **Habsburg Ferdinánd** nyugaton és északon, délkeleten pedig **Zápolya János**. (Ez utóbbi, a parasztok legyőzője és hóhéra, “elővigyázatosan” késve érkezett csapataival a mohácsi csataterre.)

Az ország középső részét megszállta a török. A templomokat mecsetekké alakították át. Egészen a XVII. század végéig egymást követték a csapatok és seregek vonulásai és összecsapásai, vár-ostromok, ellentámadások stb. Ez az állandó “végvári” hadiállapot szörnyű következményekkel járt. Magyarország a hatalmas Habsburg-birodalom másodrendű tartományává süllyedt. Népeisége nem-csak hogy nem növekedett, hanem jelentősen csökkent. A kultúra fénye már-már kihúnyni látszott.

Buda várát csak 1686-ban, tehát 160 évvel a mohácsi vész után szabadították fel az egyesült osztrák és magyar seregek, **Szavojai Jenő** herceg főparancsnoksága alatt. (Három évvel azután, hogy a török szultán Bécset is ostrom alá vette. A helyzetet akkor **Szobieszki János** lengyel király felmentő seregének érkezése mentette meg.)

Tündéerkert. Az akrobatikus diplomácia csodája: Erdély.

És mégis, mindennek dacára, a magyar hagyomány, a magyar kultúra nemcsak hogy fönmaradt, hanem éppenséggel minden korábbinál nagyobb fellendülést ért meg. Ez egy viszonylag védett vidéken, a Királyerdőn túl (*Erdőelve*), Erdélyben (*Trans silvam regiam*, Transylvania) történhetett meg.

Ez a minden elképzelhető szempontból igen változatos országrész egy viszonylagos függetlenséget élvező fejedelemség volt, amely hol a szultánnak fizetett adót, hol pedig a Habsburgokkal kacérkodott. Erdélyben három “nemzetet” ismertek el: a *magyarokat*, az ugyancsak magyar-ajkú *székelyeket*, és a németül beszélő *szászokat*. A románokat nem vették tekintetbe. Négy felekezet gyakorolhatta szabadon vallását: a *katolikusok*, a *reformátusok* (kálvinisták), az *evangélikusok* (luteránusok) és az *unitáriusok* (szenháromságtagadók). Ezek jogait a tordai országgyűlés hagyta jóvá 1568-ban, elsőként Európában, és a bécsi békeszerződés szentesítette 1608-ban. Nem esett azonban szó a görögkeleti – ortodox – egyházzról, még kevésbé a zsidókról. Ez nagyon súlyos mulasztás volt, bár érthető, hiszen megfelelt a kor szellemének. Következményei azonban hosszú távon végzetesnek bizonyultak.

Iskolákat és kollégiumokat építettek, nyomdákat létesítettek. Virágzottak a tudományok és a művészetek. Magyarország két másik részének szánalmas helyzetéhez képest Erdély valóban valóságos *tündérbkert* volt. (Ezt a nevet **Móricz Zsigmond** adta neki, történelmi regényének címeként.)

A török háborúk végével Erdély az Osztrák birodalom egy nagyhercegsége lett. Azonban megtartotta szerepét, mint a magyar kultúra (egyik) központja.

Protestantizmus és nemzet-tudat. Reformáció és ellenreformáció magyar módra

Már **Mátyás** király is harcolt a huszitizmus ellen, de tisztán csak politikai okokból. **Luther Márton** reformációja (1517) után azonban valóságos szellemi meghasonlás következett be Magyarországon. Minthogy a Habsburgok buzgó katolikusok voltak és csaknem mind intoleránsak, a protestantizmus egy-kettőre a magyar nemzeti ellenállás kifejezési formájává vált. Kiváltképpen a szigorú és puritán kálvinizmus tartotta magát az *“igaz magyar vallásnak”*. Magyarországi központja, Debrecen városa, mindmáig büszke *“kálvinista Róma”* voltára. - Ez a folyamat egyébként a szöges ellentéte annak, ami Lengyelországban ment végbe. Ott ugyanis a katolicizmus óvta meg a lengyel nemzeti öntudatot a porosz protestantizmussal és az orosz pravoszláviával szemben.

Ebben a kritikus pillanatban léptek színre a Jézustársaság tagjai, a jezsuita atyák. Magyarországon is ők irányították és vezették az ellenreformációt. Szerencsére azonban vezérük, **Pázmány Péter** bíboros, esztergomi érsek, Magyarország prímása, egyúttal hazafi is volt, és a magyar nyelv első nagy mestereinek egyike. Arra figyelmeztette ellenfeleit, a protestáns lelkipásztorokat, hogy mindnyájan *“két pogány közt, egy hazáért”* küzdünk. 1635-ben Nagyszombatban (Trnava) megalapította Magyarország harmadik egyetemét - az elsőt, amely túlélte a történelem viharait. Miután 1776-ban áthelyezték Budára, ma mint a budapesti Tudományegyetem (ELTE) működik. A nemrég alapított piliscsabai Katolikus Egyetem viszont a nagy bíboros nevét vette fel.

Soknemzetiségű újrabenépesítés a pusztulás után

A török elől menekülve, nagyszámú délszláv, főleg szerb jött Magyarországra és települt le, megtartva nyelvét és nemzeti kultúráját. A szerbek még a dunai kereskedelem előjogait is megkapták.

Amikor az egész ország felszabadult a török uralom alól, a bécsi Császári és Királyi Udvar hozzálátott a visszaszerzett, siralmas állapotban levő területek újrabenépesítéséhez. Az odaküldött telepések nagyrésze németajkú volt, kisebb részük pedig szlovák. Ennek a szándékosan etnikai sokszínűsége törekvő politikának a következményei ma is láthatók Magyarország néprajzi és nyelvi térképén, még a svábok kényszerkitelepítése és a helyreállított Csehszlovákiával végrehajtott *“népességcsere”* után is, amelyekre Magyarország a második világháború után kényszerült.

Debrecen, a kálvinista Róma / Urbo Debrecen, la kalvinista Romo
La florkarnavalo

D-ro Endre Dudich

La nebla lando

Parto dua

Inter tri maroj. La anĝevina florado

Fine venkis **Karlo Roberto**, el la napola branĉo de la anĝevina (*Anjou*) familio. Tiamaniere la 14-a jarcento en Hungario iĝis la *bela anĝevina epoko*.

Menciindas la kunveno de tri reĝoj (tiuj, de Hungario, Bohemio kaj Pollando) en la ĉe-danuba fortikaĵo Visegrád en 1335; vera mezepoka regiona renkontiĝo de ŝtatestroj.

Kvin jarojn pli poste la filo kaj posteulo de Karlo Roberto, **Lajos (Ludoviko)** iĝis elektita reĝo de Pollando. Li meritis la epiteton *la granda*: lia unuigita regno etendiĝis de la Adriatiko norden ĝis la

Balta Maro (escepte la regionon okupitan de la teŭtona kruckavalir-ordeno) kaj sud-orienten ĝis la

Nigra Maro. Li fondis la unuan universitaton de Hungario en urbo Pécs (*Quinque ecclesiae*), sed

Tiu ne transvivis la sortoturnojn de la historio.

La tronon de Pollando heredis lia filino **Hedvig (Jadwiga)**. Edziniĝinte kun **Jagelono**, la granda duko de *Litvanio*, ŝi sukcesis definitive kristanigi la litvanan popolon kaj establi „person-unian” regadon de la du landoj. El tiu edz(in)iĝo fontis la Jagelona dinastio.

La lunarko kontraŭ la kruco. La otomana minaco

Alproksimiĝis nova danĝero, ĉi-foje el sud-oriento. Temas pri la *Otomana Imperio*, kiu paŝo post paŝoj gajnis terenon sur la Balkana duoninsulo. Dum la 14-a jarcento okazis pluraj militaj konfliktoj kun la Turkoj ĉe la suda landlimo de Hungario, ĉiam pli kaj pli gravaj. La plej fama estro de la hungara armeo estis **János Hunyadi**, fidela alianculo de **Skanderbego**, la nacia heroo de la albana popolo. Tamen eĉli suferis du katastrofajn malvenkojn. En la batalo ĉe Varno, borde de la Nigra Maro, en la jaro 1444, la juna kaj tro impeta **Ulászló (Vladislavo) II**, reĝo de Hungario kaj Pollando, trovis la morton. La alian fojon, ĉe Rigómező (Kosovo polje) post la perdita batalo **Hunyadi** estis tenata en kaptiveco de iu serba despoto. Liberiĝinta (fakte, reaĉetita) li returnis al Hungario kaj rekomencis organizi la defendon de la lando, kiel Ĝenerala Gubernatoro de Hungario.

En la jaro 1453 la otomana armeo prenis Kostantinoplon, la „duan Romon”. Tio signifis la finon de la bizanca imperio, kies spirito survivis en Moskvo konsideranta sin „la tria Romo”.

Tri jarojn pli poste, la turkoj eksieĝis Belgradon. **Hunyadi**, forte apogata de la entuziasmiga elokvento de la itala kapuceno **Johano Kapistrano**, sukcesis defendi la fortikaĵon: la turkoj retiriĝis. La papo **Kaliksto III** (la hispano Alonso Borja), senŝarĝiĝinte, tuj ordonis, ke ĉiuj sonorilegoj de ĉiuj preĝejoj en la kristana mondo sonu ĉiutage je tagmezo, memore al tiu venko. Bedaŭrinde ambaŭ: **Hunyadi** kaj **Kapistrano** iĝis viktimoj de la post-sieĝa epidemio.

Italio transplantita al la Danubo. La renesanco en Panonio

En la jaro 1458 **Mátyás Hunyadi** (Matiaso Korvino), la pli juna filo de **János Hunyadi** iĝis unuvoĉe elektita reĝo de Hungario. Li estis la unua „plebana” reĝo de la lando. Personaĵo tre talenta, firma kaj multflanka, li iĝis bonega suvereno (nomita *la justa*), efika militestro (li kreis la profesian *nigran armeon* bone pagatan kaj okupis eĉ Vienon), kaj krome li estis ankaŭ donacema patrono de la literaturo kaj de la belartoj. Lia kortego rapide iĝis fama centro de humanistoj venintaj ĉefe el Italio. Sekvinte la ekzemplon de **Ludoviko la Granda**, ankaŭ **Mátyás** fondis universitaton, en la urbo Pozsony (Bratislava). Bedaŭrinde tiu *Istropolis Akademies* havis la saman faton kiel la antaŭa universitato en Pécs.

Reĝo **Mátyás** mortis (probable venenigite) en Vieno (1490), sen lasi legitiman posteulon. La monarkoj lin sekvintaj estis malfortaj, facile manipuleblaj fare de la variaj klikoj de la aristokratio. La servutuloj estis brutale ekspluatataj. Ne estas do mirinde, ke la *krucomilito* deklarita en 1514 rapide transformiĝis je ribelo, poste vera milito de kampanoj. La armeo de la nobeluloj estrata de **János Zápolya**, triumfis, kaj la venĝopunoj estis ege kruelaj, eĉ laŭ la kutimoj de la epoko.

Tranĉita je tri partoj. Du jarcentoj de kontraŭ-turkaj militoj

En la jaro 1526, la timegata sultano **Sulejmano la Granda** lanĉis imponan militkampanjon kontraŭ Hungario. La hungara armeo de reĝo **Lajos (Ludoviko) II** nombris nur dekonon de la turka. En la batalkampo de Mohács ĝi suferis totalan neniigon. Eĉ la reĝo ne eskapis la morton.

La vojo estis malfermita al Buda kaj Vieno. Tamen la turkoj ekposedis Buda-n, la ĉefurbon de Hungario, nur dekkvin jarojn pli poste en 1541.

Tiun kvinan katastrofon eĉ pligravigis tio, ke la hungaroj, kiel kutime, estis dividitaj. La mortintan reĝon sekvis tuj du novaj **Ferdinando de Habsburgo** en okcidento kaj nordo, kaj **János Zápolya**, vojevodo de Transilvanio, en oriento. (Ĉi-lasto, venkinto kaj ekzekutinto de kamparanoj, alvenis „prudente” tro malfrue al la batalkampo de Mohács.)

la centra parto de la lando estis okupita de la turkoj. La preĝejoj iĝis transformitaj je moskeoj. Ĝis la fino de la 17-a jarcento tiu regiono estis la sombra scenejo de alvenoj kaj foriroj de taĉmentoj, de sinsekvo de sieĝoj de fortikaĵoj, de kontraŭ-atakoj, ktp. La sekvoj de tiu senĉesa militado estis katastrofaj. Hungario iĝis dua-ranga provinco de la forta imperio de la Habsburgoj. Ĝia loĝantaro stagnis, eĉ malkreskis. La lumo de la kulturo ŝajne estingiĝis.

La fortikaĵo de Buda iĝis liberigita nur en 1686, t.e. 160 jarojn post la malvenko ĉe Mohács, kaj tri jarojn post la sieĝo de Vieno, fare de la unuiĝintaj armeoj aŭstria kaj hungaraj, estrataj de princo **Eŭgeno de Savojo**.

Miraklo de akrobata diplomatio: la feĝardeno Transilvanio

Malgraŭ ĉio, la kulturo kaj la tradicioj de la Hungaroj ne nur restis vivantaj, sed ili eĉ senprecedente ekfloris. Tio okazis en regiono relative bone ŝirmita, *Transilvanio* („*Trans-arbarujo*”). Tiu regiono ĉiu-aspekte tre varia iĝis pli-malpli sendependa princlando, foje pagante imposton al la Sultano, foje koketanta kun la Habsburgoj. En Transilvanio oni rekonis tri *naciojn*: la **Hungarojn**, la (same hungarlingvajn) **Sikulojn**, kaj la germane parolantajn **Saksojn**. La Rumanoj estis lasitaj ekster konsidero. Oni toleris kvar religiajn konfesiojn: la katolikan, la kalvinan, la luteranan kaj la unitarian (kontraŭ-triopan), kies egalajn rajtojn deklaris la Nacia Asembleo de Torda en 1568 – la unuan fojon en Eŭropo! – kaj konfirmis la pactrakto de Vieno en 1608. Ne temis pri la ortodoksa eklezio, nek pri la judoj. Jen bedaŭrindaj mankoj, kiuj – kvankam ili estis konformaj al la spirito de la epoko – en historia perspektivo havis katastrofajn sekvojn.

Oni konstruis lernejojn kaj kolegiojn, establis presejojn. La sciencoj kaj artoj floradis. Kompare al la priplorinda stato de la du aliaj pecoj de Hungario, Transilvanio sendube estis *feĝardeno*, nomo donita al ĝi de la verkisto **Zsigmond Móricz**, titole de lia historia romano.

Post la fino de la turkaj militoj, Transilvanio iĝis aparta „grandprinclando” de la aŭstria imperio. Sed ĝi gardis sian rolon kiel hejmo kaj rifuĝejo de la hungara kulturo.

Protestantismo kaj nacia identeco. Reformacio kaj kontraŭ-reformacio laŭ hungara maniero

Jam reĝo **Mátyás** batalis kontraŭ la husismo, kvankam pro kialoj pure politikaj. Sed post la reformacio fare de **Martino Luther** (1517), ekestis grava *malakordo de spiritoj* en Hungario. La Habsburgoj estis fervore katolikaj, kaj preskaŭ senescepte netoleremaj, do la protestantismo rapide fariĝis esprimo de la nacia rezisto de la Hungaroj. Antaŭ ĉio la rigora kaj puritana kalvinismo pretendis esti „la vera hungara religio”. Ties centro en Hungario, la urbo Debrecen, ĝis hodiaŭ fieras esti la *kalvinista Romo*.

La loĝantaro de la lando iĝis preskaŭ tute protestanta. (Cetere, tio estas ekzakte la malo de tio, kio okazis en Pollando, kie la katolikismo protektis la nacian identecon de la Poloj kontraŭ la protestantaj Prusoj kaj la ortodoksaj Rusoj.)

En tiu kriza momento sursceniĝis la *Societo de Jesuo*. Ankaŭ en Hungario estis la jezuitaj patroj la direktantoj kaj kunordigantoj de la kontraŭ-reformacio. Bonŝance ilia ĉefrolulo, la kardinalo **Péter Pázmány**, ĉefepiskopo de Esztergom kaj la primaso de Hungario, estis ankaŭ patrioto kaj unu de la unuaj elstaraj majstroj de la hungara literatura lingvo. Li avertis siajn kontraŭulojn, la protestantajn pastrojn, ke „*ni troviĝas inter du paganismoj, batalante por la sama patrujo*”. En la jaro 1635 li fondis la trian universitaton de Hungario, en la urbeto Nagyszombat (nun Trnava en Slovakio), la unuan kiu sukcesis transvivi kaj ekzistas eĉ nun. Translokitita al Buda en 1776, kaj poste al Pest, ĝi funkcias nun kiel la budapeŝta Universitato de Sciencoj (ELTE), dum la nomo de la granda kardinalo portas la tute Novtempe (en 1992) establita Katolika universitato (en Piliscsaba).

Multi-etna reloĝantigo post la detruigo

Fuĝinte antaŭ la Turkoj, konsiderinda nombro de sudaj slavoj, precipe Serboj, rifuĝis en Hungarion, garante ankaŭ tie sian lingvon kaj sian nacian kulturon. La Serboj ricevis eĉ la privilegion de la surdanuba komerco.

Post la definitiva liberiĝo de la lando desub la otomana regado, la imperiestra kaj reĝa kortego en Vieno komencis reloĝantigi la preskaŭ senhomigitajn teritoriojn. La plimulto de la tien senditaj kolonistoj estis etne germanaj, kaj parte slovakaj. La sekvoj de tiu intenca etna diversiĝo estas eĉ nun observeblaj sur la etna kaj lingva karto de Hungario, eĉ post la perforta elpelo de la germane parolantaj Svaboj kaj la „interŝanĝo de loĝantaro” kun Ĉeĥoslovakio, altruditaj al Hungario post la dua mondmilito.

- Daŭrigo sekvos -

Florblazono de Debrecen

Bölcs mondások / Saĝdiroj

- A belső fegyelem megtart, mint testet a csontváz. A külső fegyelem gátol és véd.
Az ember azt az eseményt látja szépnek, melyet már átélt, átértett. Ami még előtte van, attól fél.

Petrik Mária, Márta

- La interna disciplino donas firman konduton al la animo, kiel la skeleto al la korpo.
La ekstera disciplino retenas kaj defendas.
La homo tiun eventon opinias bela, kiun jam travivis, trasantis. Kio ankoraŭ okazos, tion oni timas.

- A szerelem különleges állapot. A viszonzatlan szerelem beteggé tehet. A szeretet éltet, szépít, a bánat sorvaszt.
Pásztor Lászlóné

- La amoro estas eksterordinara stato. La nereciprokata amo povos igi vin malsana. La amo vivigas, beligas, la malĝojo suferigas.

La saĝdirojn esperantigis Adrienne, s-rino Pásztor

Születésnap

Az Eszperantó nyelv atyja, *Dr Zamenhof* 1859.december 15-én született!

Dr. Zamenhof / D-ro Zamenhof

Naskiĝtago

La patro de la lingvo Esperanto *D-ro Zamenhof* naskiĝis la 15-an de decembro en 1859!

Farkas Ernő

AZ ELSŐ ZÁMENHOFI LEVÉL MAGYARORSZÁGRA

Tizenkét évvel ezelőtt kezdeményeztem a Zamenhof levelek gyűjtését / lásd: Heroldo de Esperanto 1959. május 1-i számát /. Szándékom volt gyűjtő kutató munkák után megjelentetni a leveleket egy kötetben.

Felhívásom után sok levél lett ismert, amelyek sem a Dietterle által szerkesztett Eredeti Művekben, sem a Waringhien által szerkesztett Zamenhof Leveleiben nem jelentek meg.

Amikor most aktuális lett azok megjelentetése egy kötetben is, hozzájárulok egy értékes elfelejtett levéllel, amely nem csak nyelvi és stílus szempontjából értékes, hanem tartalmilag is. Csak feltételeztem ennek a levélnek a létezését, végül gondos és hosszú kutatómunka után megtaláltam azt egy magyar nyelvű napi lapban eszperantóul.

Zamenhof küldte a levelet egy magyar tanárnak-és írónak: Dr. Barabás Ábelnek, az első magyaroknak szóló eszperantó tankönyv szerkesztőjének. Egyébként a tankönyvet egy magyar egyetemi professzor indította el: Dr. Bálint Gábor, aki az első magyar eszperantista és híres keletkutató-nyelvész és utazó volt. Ő bátran harcolt az Eszperantóért akadémiai tudósok és nyelvészek kritikáival és gúnyolódásaival szemben. Bálint professzor úr írt egy nagyon értékes előszót tanítványa tankönyvéhez. A levelet megjelentette a valamikori „ellenzék” nevű újság 1898. április 16. án Kolozsváron /a romániai Clujon/. Különösen figyelemre méltó, hogy az újság az egész levelet eszperantóul idézi magyarra fordítás nélkül. Csak a bevezető mondatot olvashatják magyarul, amelynek a fordítása a következő:

Dr.Zamenhof levele

Dr. Zamenhof Lajos, az Eszperantó világnyelv megalkotója küldte a következő levelet Oroszországból Barabás Ábelnek, az újságunk munkatársának és az Eszperantó világnyelv c. könyv szerkesztőjének:

Eszperantó világnyelv

Barabás Ábel újságíró úrnak
Kolozsvár
Az „Ellenzék” szerkesztősége

Varsó, 1898. március 25.

Kedves Uram!

Megkaptam az Ön levelét és Eszperantó-magyar tankönyvének két példányát, amelyet szívből köszönök. Levelét nagy élvezettel olvastam, a ragyogó könyvét örömmel üdvözlöm, mint ügyünk kezdetét az Ön országában. Kellemes volt látnom, hogy ügyünk az Ön tisztelt személyében meleg és energikus munkatársat talált: remélem, hogy a szép Magyarország el fogja foglalni hamarosan a mi ügyünk történetében az egyik legméltóbb helyet, és az mint gyönyörű és kedvező példa fog szolgálni más országok számára.

Munkájukhoz a legjobb sikereket kívánom. A könyvének a kiállítása kitűnő. A könyv tartalmazza mindazt, ami szükséges a nyelvünk alapos megtanulásához.

Szívből kérem Önt, szíveskedjen időnként írogatni nekem / és újságjaink, „A Nemzetközi Nyelv” és „Az Eszperantista” szerkesztőségeinek is/ ügyünk állásáról az Ön országában.

Szíveskedjen azon fáradozni, hogy az eszperantisták címjegyzéke hamarosan sok nevet tartalmazzon az Ön országában...

Legszívésebb üdvözlettel

Zamenhof Lajos”

Ugyanakkor átadom más zamenhofi levél szövegét. Ez egy hivatalos orosz levelezőlapon van, rajta Esperanto feljegyzéssel a francián és oroszon kívül./ Hasonló hivatalos levelező lapokról csak a szovjet időből tudok. Ki tud hasonló hivatalos levelezőlapokról a korábbi időből? Mikor kezdte azokat használni az orosz, majd a szovjet postai adminisztráció? / Zamenhof a levelezőlapot Dávid Béla egyetemi tisztviselő úrnak címezte Kolozsvárra. Íme a Zamenhof által küldött levelezőlap.

„Kedves Uram!

Levelezőlapját köszönettel megkaptam. Az új csoport megalakulásához üdvözetemet küldöm.

Z.L.”

Farkas Ernő eszperantó nyelvű cikkét magyarra fordította a HUNGARA VIVO 1973. évi 1. számából: Pásztor László

A Sáfár Lászlónak Debrecenbe küldött levelező lap. / Jen, la poŝtkarto adresita al Ladislao Sáfár en urbon Debrecen. /A zamenhofi levelek (OIK-BP)
Zamenhofaj leteroj (Landa Fremdlingva Biblioteko BP Hungario)

Ernő Farkas

LA UNUA ZAMENHOF-LETERO AL HUNGARIO

Antaŭ dekdu jaroj mi iniciatis la kolektadon de nekonataj Zamenhof leteroj. (vidu Heroldon de Esperanto, 1-a de majo 1959) Mia intenco estis- post kolektivaj esplorkomunikaĵoj- aperigi la leterojn en volumo.

Post mia alvoko multaj leteroj iĝis konataj, kiuj aperis nek en la Originala Verkaro redaktita de Dietterle, ne ken Leteroj de Zamenhof redaktita de Waringhien.

Kiam nun aktualiĝis ilia aperigo ankaŭ en volumo, mi kontribuas per interesa forgesita letero, kiu estas valora ne nur el lingva kaj stila vidpunktoj, sed ankaŭ el enhava. Mi nur supozis la ekziston de tiu ĉi letero, fine post zorgaj kaj longtempaj esplorkomunikaĵoj mi trovis ĝin en hungarlingva tagĵurnalo Esperante. Zamenhof direktis la leteron al hungara instruisto kaj verkisto D-ro Ábel Barabás, redaktoro de la unua Esperanto-lernolibro por Hungaroj. Cetere la lernolibron iniciatis hungara universitata profesoro D-ro Gábor Bálint, kiu estis la unua hungara esperantisto, fama orientalist-lingvisto kaj vojaĝanto, kiu kuraĝe batalis por Esperanto kontraŭ la falsaj kritikoj kaj mokoj de akademiascienculoj kaj lingvistoj. Profesoro Bálint skribis tre valoran antaŭparolon al la lernolibro de sia disĉiplo.

La leteron aperigis iama ĵurnalo „Ellenzék”(Opozicio), la 16-an de aprilo 1898 en urbo Kolozsvár /Nun Cluj en Rumanio/. Rimarkinde stranga estas, ke la ĵurnalo citas la tutan leteron Esperante sen traduko hungaren. Oni povas legi nur la enkondukan frazon hungare, kies traduko estas:

LETERO DE D-ro ZAMENHOF

D-ro Ludoviko Zamenhof, la kreinto de mondlingvo Esperanto sendis la sekvan leteron el

Ruslando por Ábel Barabás, kunlaboranto de nia ĵurnalo kaj aŭtoro de libro:

„Esperanto-mondlingvo
Al sinjoro Ábel Barabás
Ĵurnalisto
Kolozsvár
Redakcio „Ellenzék”

Varsovio, 25. marto 1898.

KARA SINJORO!

Mi ricevis vian leteron kaj ankaŭ la du ekzemplerojn de via hungara lernolibro de Esperanto, por kiuj mi kore dankas. Vian leteron mi legis kun granda plezuro kaj vian bonegan liubron mi salutas kun ĝojo, kiel komencon de nia afero en via lando. Estas al mi tre agrabla vidi, ke nia afero trovis en via estimata persono tiel varman kaj energian laboranton, mi esperas, ke la bela Hungarujo baldaŭ okupos unu el la plej honoraj lokoj en la historio de nia afero kaj ĝi baldaŭ povos servi kiel belega kaj imitinda ekzemplo por la aliaj landoj. Al viaj laboroj mi deziras la plej bonajn sukcesojn. La aranĝo de via libro estas bonega, la libro enhavas ĉion kio estas necesa por la fundamenta ellerno de nia lingvo.

Ni petas vin kore, volu skribadi de tempo al tempo al mi/ kaj ankaŭ al la redakcioj de niaj gazetoj „Lingvo Internacia” „L’ Esperantite”/ pri la irado de nia afero en via lando. Volu peni, ke la „Adresaro de Esperantistoj” baldaŭ enhavu multajn nomojn el via lando...
Kun plej kora saluto

L. Zamenhof”

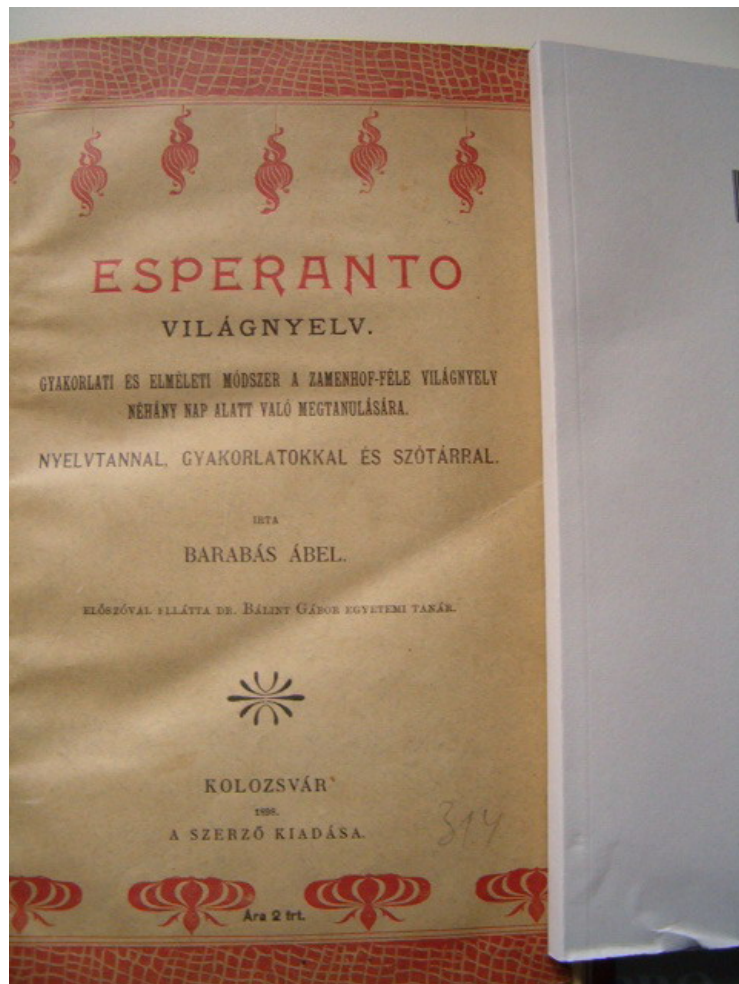
Samtempe mi aldonas la tekston de alia Zamenhofaĵo. Ĝi estas skribita sur rusa oficiala poŝtkarto kaj havas E-surskribon apud la franca kaj rusa surskribaĵoj. /Pri similaj oficialaj kartoj mi scias nur el la soveta tempo. Kiu scias pri similaj oficialaj poŝtkartoj el tiu ĉi frua tempo? Kiam komencis uzi ilin la rusa kaj poste la soveta poŝtadministracioj?/ Zamenhof adresis la poŝtkarton al s-ro Béla Dávid, universitata oficisto en Kolozsvár. Jen, la sendita karto de Zamenhof:

KARA SINJORO!

Vian karton mi danke ricevis. Al la nova fondinta grupo mi sendas mian saluton, via:

L.Z.”

(HUNGARA VIVO 1973/1)

Jen, libro de Ábel Barabás

Ladarúgás – gyász

Puskás Ferenc – eredetileg Purczeld Ferenc Budapesten - Kispesten született 1927. április 2-án. Meghalt 2006. november 17-én. Futbalista, edző és a híres „magyar aranycsapat” kapitánya volt, majd a Real Madrid játékosa. Balszélső csatár volt. Budapesten a Szent István bazilikában helyezik örök nyugalomra. Emlékét megőrizzük.

Pidpilkluda funebro

Ferenc Puskás (Puŝkaŝ), originale Ferenc Purczeld, naskiĝis en Kispest-Budapeŝto la 2-an de aprilo 1927 kaj mortis en Budapeŝto la 17-an de novembro 2006. Li estis futbalisto, trejnisto, kapitano de la fama „hungara ora teamo de futbalistoj”, poste ano de la hispania teamo Real Madrid.. Li ludis kiel maldekstra sturmento. Li estos entombigita en la katedralo de Sankta Stefano en Budapeŝto. Lian memoron ni gardos.

Új Eszperantó Klub!

Most kaptuk a hírt Franciaországból egy új Eszperantó Klub alakulásáról. Kérem, szíveskedjenek nekik gratulálni.

Címük:
Institution Notre Dame –St Vincent
Club d’ Esperanto (D. Baron)
30 rue Delperier
BP 5813
37058 Tours Cedex 1
Franciaország

Nova Esperanto Klubo!

Ni nun ricevis informon pri la fondiĝo de nova Esperanto Klubo. Bonvolu gratuli ilin!

La adreso estas:
Institution Notre Dame –St Vincent
Club d’ Esperanto (D. Baron)
30 rue Belperier
BP 5813
38058 Tours Cedex 1
Francio

Johano Kisspál

SIMILIGO

Estas lingvo Esperanto
simila al kaprolakto,
bona ilin oni trovas,
se per ili vivi povas.

Eble sonas nekredeble,
kapro scias esperente.
Voku kapron per la lingvo
kaj emfazu tion svingo.

Povos sperti vi la scion,
svingu frondan robinion!
Eĉ! Ne estas superstiĉe,
scio pri neces' – sufiĉe.

Se eliri ĝi necesas,
en la stalo laŭte mekas.
Vortfaradon ĝi neglektas,
per la buŝo fojnon plektas.

Ja sufiĉas plende meki,
venas mastro, kapron melki.

Mastro Janó (Johano Kisspál, Mezőkövesd)
Kisspál János / Janó gazda versének magyar fordítása nincs

Kapro

Dr. Zámenhof Lajos Lázár sírjánál

Harminc évvel ezelőtt egy három hetes lengyelországi körutazást tettem férjemmel és a húgával hármásban. Úti céljaink között szerepelt többek között Zakopane, Krakkó, Wieliczka, Varsó, Torún, Bydgoszcz, Gdansk, Katowice. Minden helyen találkoztunk eszperantistákkal, kérésünkre szálláshelyünket általában ők szervezték meg számunkra.

Varsóban felkerestük Dr. Zámenhof Lajos Lázárnak, az Eszperantó nemzetközi nyelv megalkotójának sírját. A temető messze volt az utolsó villamosmegállótól. Sokáig gyalogoltunk. Így, már nagyon boldogok voltunk, amikor megtaláltuk az egyébként nagyon szembeötlő síremléket.

Ott viszont eszünkbe jutott, hogy elfelejtettünk virágot hozni, hogy ezzel tiszteljük meg az ott nyugvót. Sógornőm és én ott maradtunk, a férjem visszament a városba virágot venni.

Az idő borongós volt. Rábeszéltem a férjem, hogy vigye magával az esernyőt.

Amíg ő távol volt, mi az időt nézelődéssel töltöttük. Sógornőm a sírok között járkálva nézegette: csak héber betűs írásosak-e a sírkövek, vagy van-e latin betűs is és az milyen nevű, van-e virágos sír, ... stb. Én, a sír mellett állva szemléltem meg a temetőnek onnan belátható részét. Láttam, hogy az egyes parcellákat fák, bokrok vagy élő növények, élő sövény választotta el egymástól.

A sírok köze apró Visztula kavicssal volt behintve, ezeket rendezgette, gereblyézte a gondnok. Férjem távollétét már sokallni kezdtem, amikor a gondnok a „pán” (férfi, az úr) felől érdeklődött tőlem. Az ujjamon mutatva a gyűrűt mondtam „pán” és a sír körüli kavicsos porba virágot rajzoltam, majd az ujjaimmal mutattam, hogy a pán elment. Az ember intett, hogy megértette és továbbment.

Nem sokára, amikor már a szél erősen fúj, a napot a viharfelhők végleg eltakarták, visszajött. Először az ég felé, majd egy lapos tetejű ház felé kezdett mutogatni. Ő nem értett eszperantóul, én lengyelül. Azt viszont megértettem a gesztusaiból és az égre tekintve, hogy fedél alá kell húzódnunk, mert mindjárt leszakad az ég. Szóltam a sógornőmnek aztán követtük a gondnokot. Az épület, ahová bevezetett bennünket, belülről nagyon egyszerű volt. Hosszú asztalok mellett hosszú padok állottak. Sorban a fal mellett voltak elhelyezve.

Az asztalokon füstszürke terítő. Semmi dísz. Azt a benyomást keltette, hogy valamilyen kápolna vagy gyülekező hely lehet.

A gondnok egy idő múlva egy fehér damaszt abrosszal tért vissza és intett, hogy ott ehetünk is. Mosollyal köszöntük meg a gondoskodást, de a gyakori „pán” emlegetésünkből megértette, hogy várjuk a férjemet és addig nem eszünk.

Közben zuhogni kezdett az eső. Mire elállt, és az ég kiderült, megjött a férjem.

Amíg korábban a sír mellett álldogáltam, felfedeztem rajta hat kis darab követ. Azt hittem, valamilyen gyermek, talán a gondnok unokája játszhatott ott és ezek az ő játékaik lehetnek.

Elgondolkodtam mit is játszhatott ő, a kis köveket kettesével sorba rakva. Nekem úgy tűntek, mint a gyerekek. Ejnye, - gondoltam nincs velük felnőtt. Kerestem egy tőlük nagyobbacska követ és mint egy tanító nénit vagy más felnőttet, a sor végére tettem. Amikor a gondnok a házba beinvitált, a kövek felé intett. Nem tudtam mit akar mondani, de elszégyelltem magam, hogy talán illetlenséget követtem el ilyen komoly helyen. El akartam venni az én saját követemet, de a gondnok nemet intett kicsit mosolyogva. Gondoltam nem akarja az unoka meglepetését elrontani, amikor majd az újabb kövecskét meglátja. Így maradt ott a síremléken a hetedik kő. A hetes szám a magyaroknál szerencsés szám. Végeredményben a magyarság hét törzse foglalt hazát magának időszámítás után a kilencedik században 896-ban. Miért is ne maradhatna ott hetediknek az a kő?

Férjem a virágot meghozta. Elvittük Zámenhof sírjára. Aztán megebédeltünk a kis épületben majd a gondnoktól elköszönve visszatértünk a városba.

Ezelőtt öt évvel kórházban feküdtem. Az ágyszomszédom egy ide, Miskolcra férjhez ment lengyel nő volt.

Mivel éppen műtét után voltunk és nem ehattunk, így lengyel és magyar ételekről, lengyelországi és magyarországi utazásainkról beszélgettünk.

Tőle tudtam meg, hogy a lengyelek által „flaki”-nak nevezett étel, ami nekünk nagyon ízlett /1976-ban / a magyar pacalpörköltnek felel meg.

Azt is tőle hallottam, hogy az épület, ahová az eső elől behúzódtunk, a sírató ház volt.

És végül azt is tőle tudtam meg, miért intett nekem mosolyogva tiltást a temetőgondnok, amikor az én nagyobb kövecskémet vissza akartam venni Dr. Zámenhof Lajos Lázár síremlékéről.

Izraelben ma is él egy ősi szokás: ha nincs kéznél virág, az elhalt ember sírjára a látogató egy követ helyez ott járta és tisztelete jeleként. Ez a szokás még a sivatagi vándorlások idejéből származik. Hiszen, a sivatagban a kő inkább kéznél van, mint a virág.

Pásztor Lászlóné

Ĉe la tombomunento de D-ro Ludoviko Lazaro Zamenhof

Dum la somero de 1976 mia edzo kaj mi kun mia bofratino faris grandan vojaĝon en Pollando. En nia vojaĝplano estis la vizitoj inter aliaj en Zakopane, Krakovo, Vieliĉka (pro la salminejo), Varsovio, Torun, Bydgoszcz kaj Katowice. En ĉiuj lokoj ni renkontiĝis kun geesperantistoj, kiuj helpis nin por trovi tranoktejon.

En Varsovio ni vizitis la tombmonumenton de D-ro Ludoviko Lazaro Zamenhof. La tombejo estis malproksime de la lasta tramhaltejo. Do, ni longtempe marŝis por atingi ĝin. Kiam fine ni trovis la okulfrapan tombon, ni ĝojis. Sed tiam ni konstatis, ke ni ne kunportis floron. Kion fari?

Mia edzo reiris aĉeti floron ie en la urbo. Mia bofratino kaj mi restis tie, en la tombejo. La ĉielo estis foje luma, foje malluma, nuba. Dum la foresto de mia edzo ni pasigis la tempon per rigardado de la tombejo. Mia bofratino iradis inter la tomboj. Ŝi estis scivolema: ĉu ekzistas nur hebreaj literaj tomboŝtonoj aŭ ekzistas ankaŭ latinliteraj tombmonumentoj krom la Zamenhofa. Starante ĉe la zamenhofa monumento mi mem de tie atentis la enrigardeblan parton de la tombejo. Mi vidis, ke la parcelojn apartigis unu de la alia ornamaj plurjaraj kreskaĵoj arboj, arbedoj. La vojetoj inter la tomboj estis superŝutitaj per aro da ŝtonetoj de la rivero Vistulo. Ĉi tiujn vojetojn rastis la zorgisto de tombejo.

La foreston de mia edzo mi komencis jam pensi tro longa, kaj dume la vento ekblovegis. La zorgisto venis al mi kaj alparolis min pollingve, demandadis pri „pan” / pri la sinjoro /. Mi, montris al li sur mia fingro la fingrington kaj en la polvon apud la tombo mi desegnis floron. Poste per fingroj mi montrante la iradon mi esprimis, ke mia edzo iris aĉeti florojn. Li komprenis kaj foriris plu ordigi la vojetojn. Post ne longa tempo li tamen revenis. Li ofte montradis al la ĉielo, - kion tiam jam kovris nigraj ŝtormnuboj, - krome ankaŭ al la malalta plattegmenta domo. Li ne komprenis la Esperantan lingvon, mi ne la polan. Sed mi tuj komprenis rigardante la ĉielon, ke ni devas iri sub tegmenton, ĉar granda pluvo venegas, baldaŭe pluvegos. Do, ni sekvis la zorgiston. Kaj vere, post kelkaj minutoj ĉio nigriĝis, pluvegis.

La konstruaĵo, kien ni estis invititaj, estis ene tre modesta, senornama. En la ĉambro apud longaj tabloj, longaj benkoj staris tuj en la proksimeco de la muroj. La tabloj estis kovritaj per mezgrizaj tablotukoj. La ejo ŝajnis al mi, ke ĝi eble estis aŭ kapelo, aŭ iaspeca kolektiĝejo. La zorgisto foje envenis la ĉambron. Li kunportis blankan damasko-tablotukon kaj metis ĝin sur la tablon. Poste li kaj diris, kaj montris, ke ni povos manĝi tie, se ni volas.

Mi diris al li esperantlingve kaj pole el la Esperanto-pola vortaro ĉe ni estanta, ke ni atendas mian edzon, nur poste ni manĝos. Sed, la komplezon ni dankis per rideto. Mi ne scias, kiom li komprenis el tio. Baldaŭ li foriris. Dume la pluvego ĉesis, mia edzo revenis kun rozoj. Jam denove brilis la suno.

Dum mia starado en la tombejo apud la tombo de Zamenhof, mi ekvidis etajn ŝtonojn sur la tombmonumento. Ili estis ses. Ŝajnis al mi, kiel infanoj en vicon starigitaj. Ho, ve!- sed ne estas kun ili plenkreskulo – mi pensis. Mi serĉis pli grandan ŝtoneton ol la tieaj estis, kaj metis ĝin apud tiujn kiel instruistino aŭ plenkreskulino. Mi pensis, ke la ŝtonetojn iu infano metis tien. Eble, mem la nepo de la zorgisto ludis tie. Kaj tiam, kiam mi surmetis „min”, mi eksentis la rigardon de la zorgisto sur mi. Mi hontis min. Ej, do, mi ludas ĉi tie, en ĉi tiu sankta loko! Kien mi metis mian menson! Rigardante sur la zorgiston, mi volis forpreni mian ŝtoneton de la pluraj. Sed, li signis ne fari tion. Do, la penso fortiĝis en mi: li certe volas tion, ke la nepo vidu:nova homo venis tien, kaj ankaŭ tiu portis ŝtonon tien! Kia estos lia surprizo vidante ĝin! La zorgisto ridetis al mi. Eblas, ke mi ne faris ian grandan stultaĵon per la ŝtono. Krome la sepa numero estas bonaŭgura numero por la Hungaroj. Nome, la patrujkonkeron la prahungaroj faris per siaj sep triboj en 896 post Kristo en la 9-a jarcento. Kial ne povas resti la sepa, mia ŝtono tie, sur la tombo de D-ro Ludoviko Lazaro Zamenhof? Li certe ne kolerus tial – mi pensis.

Nu, la rozbukedon ni metis sur la tombon de la „Majstro”. Post nia tagmanĝo – en la malalta domo – ni adiaŭis la ankoraŭ ankaŭ tiam ridetantan zorgiston kaj ni reiris en la internan parton de la pola ĉefurbo.

Post tiu evento pasis 25 jaroj. Pro operacio mi kuŝis en urba hospitalo en Miŝkolc. Mia litnajbarino estis pola virino, kiu edziniĝis kun Hungaro en mia loĝurbo. Estanta ĵus post la operacio, ni ne povis manĝi. Do ni paroladis pri la hungaraj kaj polaj manĝaĵoj kaj pri ambaŭlandaj ekskursoj niaj. Tiam mi rakontis mian interesan vojaĝon en Pollando dum somero de 1976.

De ŝi mi eksciis, ke tiu tre bongusta manĝaĵo, / kion ni tre ĝuante manĝis en Pollando, sed en Hungario ĝis tiam ni ne manĝis / kion la poloj nomas „flaki”, estis farita el triplo.

Krome ŝi rakontis, ke la domo kie ni restadis dum la pluvego, estis la plorejo de la tombejo. De ŝi eksciis mi ankaŭ tion, kial ridetis al mi tiel afable la zorgisto ĉe la tombmonumento de la „Majstro”.

En Izraelo ankaŭ nuntempe daŭras praa kutimo: se ne estas ĉe mane floro, la vizitanto metas unu ŝtonon sur la tombon kiel signon de sia estimo, sia tiea ĉeesto. Tiu kutimo devenis, restis por la nuntempo el tempoj de la en dezertaj migradoj de la popolo.

Ja, en la dezerto pli ofte estas ĉe-mane ŝtono, ol floro.

Adrienne, s-rino Pásztor

PLENDO KAJ RESPONDO

La poeto venis antaŭ Dion
Ridis Dio:
Kaj plendegis:
Aŭdu mian peton
Kaj ne malpreferu la poeton.
Al mi donis vi la fantazion,
Kaj uzante ĝiajn sorĉajn fontojn
Verkis mi poemojn kaj rakontojn.
Bone ili – dank’ al vi – sukcesis,
Do ĝojigi povas mi la homojn
Arton enportante en la domojn.

Sed el fantazio kaj beleco
Same arton krei vi permesis
Al artistoj de alia speco.
La pentristo plaĉas per koloroj,
La skulptisto per plastik-trezoroj
Kaj la komponisto per la donoj
De ĉielaj melodiaj sonoj.

Kaj, ho ve, se oni nun komparas,
Kion mi kaj kion ili faras,
Kaptas min doloro kaj envio.
Ilin en la tuta mond’ nenio
Baras ravi korojn kaj animojn,
Sed mi trovas ĉie lingvo-limojn.
Mil milionoj ne komprenas miajn
Vortojn eĉ plej arde poeziajn.

Diris Vi la veron.
Bedaŭrinde tiun ĉi aferon
Povas ŝanĝi, kara versfaranto,
Ni ne tiel tuj per unu fojo,
Sed la helpo estas sur la vojo.
Ĉu ne aŭdis vi pri Esperanto?
Jes, dediĉu vin al ĝia servo,
Propagandu ĝin kun ĉiu vervo,
Helpu mem forigi tian mankon.
En la tuta mond’ vi trovos dankon!

(El „Nia Lingvo Esperanto” de Karl Vanselow. 22-a jaro - 1977/3. numero de AEF -
BULTENO)

MAGYARORSZÁGI KIRÁNDULÁSOK

Diósgyőr

13. rész

Amit Diósgyőrben még látni érdemes

Déryné – ház

A vár bejárata mellett áll, a Vár u. 24. szám alatt.

A vakolatlan terméskőből készült földszintes épületen emléktábla jelzi, hogy a férjével itt lakott Déryné Széppataki Róza (1852-1867), miután a színészkedést abbahagyta.

Az épületben Déryné emlékszoba volt látható a művésznő személyes tárgyaival - bútorokkal, képekkel és ruháival. Ezek most a miskolci Színész-múzeumban tekinthetők meg. A „Déryné háza” jelenleg kávézó működik.

Diósgyőr-Tapolca barlang

A barlang a fürdő délkeleti sarkában található 240 m tengerszintfeletti magasságban.

Hosszúsága 70 m, és két bejárata van. Itt az ásatások során - a Bükk hegységnek ezen a részén sok kőeszközt találtak. A kutatás után 1974-ben a barlang padozatát betonnal befedték.

Miskolc finn testvérvárosából Tamperétől szaunát kapott ajándékba, mely itt, a barlangban működik.

Vár-strandfürdő

A vár mellett helyezkedik el.

Vize a sziklák alól folyik ki. A víz hőmérséklete 20-22C fok. A szép természeti környezetben levő strand nyáron sűrűn látogatott.

18. századi erdészház

A vár utcában áll, amelynek udvarán áll egy török-mogyoró fa törzse bebetonozva. Azt tartották róla, hogy még Nagy Lajos király lánya Mária királyné ültette egy apród iránti szerelme emlékéül. A fa már kiszáradt, de az évgyűrűkből megállapították a fa korát. Két utódja a törzsmaradvány mellett emelkedik.

A pálos kolostor

Az Árpád utcán tovább haladva találjuk a Pálos kolostor területét és maradványait. Az itt látható épület 1939-ben épült a régi kolostor alapjaira. Az épület közepén látjuk a kőbe vésett feliratot, amely latin nyelven mondja el a kolostor történetét. Ezt a táblát 1817-ben helyezték el. A keleti oldalon álló barokk kapu a pálosok címerét viseli. Az épület mögött láthatók valószínűleg a temetőkápolna alapfalai.

A szomszédos dombháton még megvannak a valamikori Pálos pincék és présházak maradványai. Ez a kolostor gyakorolta a felügyeletet a Bükk-Szentléleken levő egykori Pálos kolostor felett is.

„Pálos”kolostor-romok Szentléleken (2006.novemberben)

Papírgyár

Tovább haladva a Miskolc-Eger országúton, látható lesz a Papírgyár üzeme. 1782-ben lett gyár, amely a Kolba család irányításával Európa híru papírt gyártott. Annak tölgyfaleveles vízjele az egész világon ismert volt. Ma speciális papírokat gyártanak ott- bankjegyeket, kártyákat, bélyegeket, stb.

Innen tehetünk egy kirándulást a „Király asztalának” nevezett kirándulóhelyre, sporthelyre és Miskolc város Vadas-parkjába.

Diósgyőr - Blaha Lujza u 32.

Itt található az a ház, mely a valamikori latifundium tulajdona volt. 1924-től iskola működött benne. 1973-ban felújították, - Petőfi Sándor 150. születésnapja alkalmából – így jelenleg a Városi Könyvtár fiókkönyvtára működik benne.

Református templom

A Blaha Lujza utca K-i végénél van a református templom, amely eredetileg gótikus stílusban épült, később 1770-ben átépítették.

Római katolikus templom

A Blaha Lujza utca Ny-i végénél van a római katolikus templom, mely eredetileg gótikus stílusban épült, de 1772-ben átépítették. Legnagyobb harangját a Pálos kolostorból hozták ide. A templom mellett van a barokk Mária szobor, a templomban pedig a „Diósgyőri Madonna”szobor – hársfából készítve gótikus stílusban.

Pásztor László

HUNGARLANDAJ EKSKURSOJ

Diósgyőr

13-a, la fina parto

Pluaj vidindaĵoj en Diósgyőr

Domo de sinjorino Déry

Tio staras apud la enirejo de la fortikaĵo, la n-ro 24-a de la strato Fortikaĵo. Sur la teretaĝa konstruaĵo pretigita el senstukaĵa blokŝtono memortabulo signas, ke tie loĝis kune kun sia edzo la fama hungara aktorino Rozalia Széppataki sinjorino Stefano Déry (1852-1867) ekde kiam ŝi finis la aktoradon. La konstruaĵo enhavis ĉambron je ŝia memoro, mebligite per ŝiaj mebloj, pentraĵoj, estis videblaj tie ŝiaj uzobjektoj, kaj vestaĵoj. Oni trovas nun tiujn aĵojn En la miskolca Muzeo pri Aktor-kaj Teatrorhistorio. En la estinta domo de sinjorino Déry nun funkcias kafejo.

Diósgyőr - Tapolca grotto

Tio troveblas en la sudorienta angulo de la banejo, je 240 m super la marnivelo. Ĝi estas 70 m longa, kaj havas du enirejojn.

Ĉi tie, dum la arkeologiaj elfosadoj – sur ĉi tiu parto de montaro Bükk – oni trovis multe da ŝtonaj iloj.

Post la esploroj en 1974, oni kovris per betono la grotan pladon. El Tampere, de la finna ĝemelurbo, Miskolc ricevis donace saŭnon, kaj ekde tiam tiu funkcias en la grotto.

Fortikaĵa – strandbanejo

Tio situas apud la fortikaĵo. Ĝia akvo elfluas desub la rokoj. La akvotemperaturo estas 20-22 C°. Ĉirkaŭata per naturbelecoj, la strando estas tre vizitata somere.

18-a jarcenta arbarista domo

Oni trovas ĝin en la Fortikaĵ-strato, en kies korto staras trunko de turkoavelarbo, betonite. Pri tio oni diris, ke ĝin plantis ankoraŭ reĝino Maria, filino de reĝo Ludoviko la Granda, memore de ŝia amo por iu paĝio. (Ludoviko la Granda regis 1326-1382) La arbo jam sekigis, sed el la jarringoj oni povis konstati ĝian aĝon. Ĝiaj du idoj leviĝas apud la trunkorestaĵo.

La klostro de la Paŭlanoj

Pluirante sur la strato Árpád ni trovas la teritorion kaj restaĵojn de la paŭlana klostro. La ĉi tie videbla konstruaĵo konstruiĝis en 1939 sur la malnovajn bazojn. Meze de la konstruaĵo ni povas vidi latinlingvan skribaĵon gravuritan en la ŝtonon, kiu parolas pri la historio de la klostro. Tiu tabulo estis metita tien en 1817. La baroka pordo staranta je la orienta flanko surhavas la blazonon de la Paŭlanoj.

Malantaŭ la konstruaĵo videblas la bazmuroj de la iama tombejkapelo.

Sur la najbara surfaco ankoraŭ troveblas la restaĵoj de la iamaj-keloj kaj vinpremejo de la paŭlanoj.

Ĉi tiu klostro superregis – dum la mezepoko – ankaŭ la paŭlanan klostron en Bükkszentlélek

Ruinoj de la paŭlana klostro en Szentlélek (en novembro 2006)

Paperfabriko

Pluirante sur la landvojo inter la urboj Miskolc-Eger, estos videbla la uzino de la Paperfab-riko. Ĝi iĝis fabriko en 1782, kaj produktis – sub direktado de la familio Kolba – eŭrop-faman paperon. Ties kverkoarbofolia akvosigno estis konata en la tuta mondo. Hodiaŭ oni faras specialajn paperojn - bankbiletojn, kartojn, glumarkojn, ktp.

De tie ni povas fari ekskurson al la t.n. „Királyasztala” (Tablo de Reĝo) bela ekskursejo, sport-ejo kaj Zooparko de Miskolc.

La 32-a numero de strato Blaha Lujza

Tiu domo, konstruita en 1758. Ĝi estis havaĵo de la iama latifundio. Ekde 1924 funkciis en ĝi lernejo . En 1973 oni rekonstruis ĝin okaze de la 150. naskiĝtago de Sándor Petőfi (fama hungara 19- jarcenta poeto). Nun en ĝi funkcias filiobiblioteko de la Urba Biblioteko.

Kalvinana preĝejo

Ĉe la orienta fino de la strato Blaha Lujza estas la kalvinana preĝejo, originale konstruita en gotika stilo. Pli malfrue en 1770 oni transformis ĝin.

Romkatolika preĝejo

Ĉe la okcidenta fino de strato Blaha Lujza situas la Romkatolika preĝejo konstruita originale en gotika stilo. En 1752 oni trakonstruis ĝin je baroka stilo. Ties plej grandan sonorilegon oni portas tien el la Paŭlana klostro en 1811. Apud la preĝejo staras la baroka statuo de Virgulino Maria kaj en la preĝejo troviĝas la statuo „Madono de Diósgyőr”, skulptita el tilioarbo, pretigita en baroka stilo.

László Pásztor

VICCEK

A sebesség

Egy férfi az új autójával száguldozik. A rendőr megállítja.

- Nem olvasta a sebességkorlátozásra vonatkozó táblát?
- Micsoda? Olvasni ilyen sebesség mellett?

A zsiráf

- Mit csinál a zsiráf, ha szembekepi valaki?
- Kirúgja alóla a létrát!

Pásztor László

ŜERCOJ

La rapideco

Iu viro rapidegas per sia nova aŭto. La policisto haltigas lin:

- Ĉu vi ne legis la rapidolimigan tabulon?
- Kio? Ĉu eblas legi je ĉi-tia rapideco?

La ĝirafa

- Kion faras la ĝirafa se iu kraĉas en ĝiajn okulojn?
- Ĝi elpuŝas la eskalon de sub tiu homo!

László Pásztor

HÍREK

Verseskötet

Megjelent Dr. Jáki Ferenc és Dr. Legányi Marianna kötete verseikkel és műfordításaikkal, a *Brilantaj Steloj* sorozat 4. köteteként.

A kötet eszperantó és magyar nyelvű.

A címe:

KANTANTE VIVI -- ÉNEKELVE ÉLNI

A verseskötetet a szolnoki **Barátság** Eszperantó Egyesület készítette a Budapesti Orvos-Egészségügyi Eszperantó Szakcsoport támogatásával.

A kötet nyelvi revizorai: **Dr. Molnár** Lajos és **Dr. Farkas** Julianna

A kötet megjelenési formája: kézirat

A magyar nyelvű költeményeket fordították: **Dr. Jáki** Ferenc

Papp Tibor és

Dr. Legányi Marianna

A kötet szerkesztője: **Fózer** Vendel

Együtműködött: **Eszényi** József

A verseskötet sokszorosítása azon a nyomtatón készült, amelyet a Budapesti Orvos-egészségügyi Eszperantó Szakcsoport ajándékozott a szolnoki **Barátság** Eszperantó Egyesületnek

A kötetben megjelentek még versek: Áprily Lajostól, dr. Kalocsay Kámántól és Baghy Gyulától.

Megrendelhető: a + 36 20 370 5353-as telefonszámon

Gratulálunk a kiadványhoz!

Pásztor László

A szerzőpáros a szerkesztővel / La aŭtoroj kaj malantaŭ ili la volumredaktoro

NOVAĴOJ **Poemvolumo**

Aperis komuna volumo de *D-ro Ferenc Jáki* kaj *D-ro Marianna Legányi*, enhavante iliajn poemojn kaj artajn tradukojn. Ĝi estas eldonita kiel la 4-a volumo de la serio *Brilantaj Steloj*. La volumo estas Esperanto- kaj hungarlingva.

Ĝia titolo estas:

KANTANTE VIVI - ÉNEKELVE ÉLNI

La poemvolumon pretigis la Amikeco Esperanto Asocio per subvencio de la Budapeŝta Medicina Esperanto Fakgrupo.

La multobligo de la poemvolumo pretiĝis per la presilo donacita de la Budapeŝta Medicina Esperanto-Fakgrupo al la Szolnok urba **Amikeco** Esperanto-Asocio.

La volumon lingve reviziis: D-ro Lajos **Molnár**
kaj D-ro Julianna **Farkas**

La hungarlingvajn poemojn tradukis: D-ro Ferenc **Jáki**, Tibor **Papp** kaj D-ro Marianna **Legányi**.

La volumon redaktis: Vendel **Fózer**

Kunlaboris: József **Eszényi**

La volumo estas aperinta kiel manuskripto.

En la volumo aperis poemoj ankaŭ de: Lajos **Aprily**, d-ro Kolomano **Kalocsay**
kaj Julio **Baghy**.

Abonebla estas pertelefone: + 36 20 370 53 53

Ni gratulas al la eldonaĵo!

László Pásztor

15 éves a Kalocsay Társaság!

Gratulálunk a Társaság 45 tagjának az elért eredményekhez és további sikeres munkát kívánunk

„Király Lajos” Eszperantó Baráti Kör

15 jaraĝa estas la Kalocsay-Societo!

Ni gratulas al la atingitaj bonrezultoj de la 45 membra Kalocsay –Societo, kaj pluan sukcesplenan laboron deziras la:

Esperanto-Amika Rondo „Király Lajos”.

Wikipedia

2006. november 15-én volt az Eszperantó Wikipédia 5 éves évfordulója. Ünneplésként egy új hálótervezetet kezdeményeztünk, amely hasonlóan fontos lesz az eszperantó mozgalom számára: a

www.eklaboru.com, ahol mindenki talál munkát vagy munkatársat az Eszperantó révén, hogy a gyakorlatban használhassa nyelvünket.

(esp-en-hung@yahoogroups.com / szilvasi@eszperanto.hu)

Wikipedio

La 15-an de novembro en 2006. estis la 5-jara datreveno de la Vikipedio en Esperanto. Por festi ni decidis lanĉi tute novan retprojekton, kiu eble estos same grava por la Esperanto-movado.

La retejo www.eklaboru.com, kie ĉiu povos trovi laboron aŭ laboranton per Esperanto, por praktike uzi nian lingvon.

Laboreme via , la eklaboru teamo

(esp-en-hung@yahoogroups.com / szilvasi@eszperanto.hu)

Internetes körlevél

2006. október 27-én küldték szét az olasz eszperantó-mozgalom .internetes körlevelének, a Nova Sento-nak az 500. számát.

Az Olasz Eszperantó Föderációnak és az Olasz Eszperantista Ifjúságnak két célja van:

- koordinálni az olasz eszperantistákat gyakori szemlével,
- válogatott információt adni mindazoknak, akik közelednek a mozgalomhoz.

(Francesco Amerio eo közlését magyarra fordította Pásztor László)

Reta cirkulero

La 27-an de oktobro 2006. dissendiĝis la 500-a eldono de Nova Sento rete, la reta cirkulero de Itala Esperanto-Movado. Servo de Itala Esperanto Federacio kaj de Itala esperantista Junularo havas precipe du celojn:

- kunordigi italajn geesperantistojn pere de ofta bulteno.
- doni selektitajn informojn al tiuj, kiuj alproksimiĝas al la movado

(Francesco Amerio - Italio)

Emléktábla leleplezés

2006. november 30-án történt meg **Milán Zvara** emléktáblájának leleplezése a Poprád folyónál a városközpontban a Štefanik utcán a **Milan Zvara parkban**. A ceremóniát a Poprádi Eszperantisták Klubja (KP) rendezte, melynek Milan Zvara az alelnöke volt - kaptuk a hírt **Milan Neubellertől**, az UEA szlovákiai főmegbízottjától.

A ceremónia alatt a klub elnöke, *Skok* mérnök úr beszélt az egybegyűltekhez, (kb.100 fő), utána a Szlovák Eszperantó Federáció elnöke *Juraj Gondžur*, majd az Esperanto c.UEA lap főszerkesztője *Stano Marček* következett. A főszerkesztő úr olvasta fel az UEA elnökének, Renato Corsetti úrnak a Milan Zvarára emlékező levelét. A többi, a külföldi barátok visszaemlékezését Milan Zvarára, az UEA szlovákiai főmegbízottja **Milan Neubeller** úr mutatta be (nevezetesen: Marcel Delforgtól - a Belga Eszperanto Federáció alelnökétől, - Inge Bartlingtől - Németországból (az utóbbi Milan Zvara tanfolyami hallgatója 2001-ben Poprádon), Pásztorné Adriennétől és Pásztor Lászlótól – Miskolcra a „Király Lajos” Eszperantó-Baráti Kör nevében, - Korody Zsófia eszmetársnőtől - az Eszperantó –város Eszperantó Centrumának munkatársától Herzberg am Harzból és Spomenka Stimectől Horvátországból.). Megemlékezések történtek a Poprádi Gombász Klub, a Természetvédők, és a Cserkész-szervezet nevében is. Az eseményt a Nyugdíjasok Klubja részéről saját versével Húska úr zárta.

Az emléktáblát Skok elnök úr leplezte le. Az esemény a közeli étteremben az eszperantisták rendhagyó összejövetelével zárult.

Évtizedeken át Milan Zvara mérnök volt az eszperantó mozgalom legfőbb szlovák aktivis-tája, nem csak *Poprádon*, hanem egész *Kelet-Szlovákiában* is. Velünk, miskolci eszperantistákkal is jól kiépített együttműködési kapcsolata volt. Nem csak az eszperantista munkájáért, hanem a mindenkori barátságáért, segítőkészségéért, igaz emberségéért szerettük Milan Zvara nagyszerű ember volt. Emlékünkben tovább él!

Pásztor Lászlóné

Milan Zvara embletblájanak leplezo Popradon. A képeket készítette és részünkre megküldte: Stano Marček úr az Esperanto c. UEA lap főszerkesztője.

La devualigo de la memortabulo de Milan Zvara, en Poprad. La fotojn pretigis kaj sendis al ni la ĉefredaktoro de la revuo Esperanto, - organo de UEA, S-o Stano Marček.

Devualo de memortabulo

La 30-an de novembro okazis la devualo de memortabulo de **Milan Zvara**, apud la rivero Poprad, en la urbocentro, en la Štefanik-strato en **parko de Milan Zvara**.

La ceremonion preparis Klubo de Popradaj Esperantistoj (KP), kies vicprezidanto estis Milan Zvara. Dum la ceremonio alparolis la partoprenantojn (pr. cent personoj) la prez-idanto de tiu klubo (KP) inĝ. Skok, poste prezidanto de Slovaka Esperanto Federacio s-ano inĝ. Gondžur, ĉefredaktoro de revuo ESPERANTO s-ano Stano Marček, kiu salutis nome de UEA kaj laŭtlegis leteron de la prezidanto de UEA Renato Corsetti. La ceterajn rememorojn pri Milan Zvara de liaj geamikoj el eksterlando prezentis la ĉefdelegito de UEA s-ano Neubeller (nome: de Marcel Delforge, -vicprezidanto de Belga Esperanto Federacio, Inge Bartling – el Germanio (lasta kursanino de Milan Zvara dum SEL-2001 en Poprad, - Adrienne s-rino Pásztor kaj László Pásztor - en nomo de Esperanto-Amika Rondo „Király Lajos” el Miskolc, s-ino Zsófia Korody, kunlaborantino de la Esperanto-Centro en la esperanto-urbo Herzberg am Harz, kaj Spomenka Stimec el Kroatio.

Rememoroj okazis ankaŭ de Klubo de Mikologoj, de parto de Naturprotektantoj, organizaĵo de Skoltoj. La parolan programon fermis la reprezentanto de la Emerita klubo:s-ro Húska per sia poemo.

La devualigon de la memortabulo faris s-ro prezidanto Skok. La evento finiĝis en la proksima restoracio, kie okazis la neordinara renkontiĝo de esperantistoj.

Dum jardekoj Milan Zvara inĝeniero estis la plej grava slovaka aktivulo de la Esperantomovado kaj ne nur en la urbo Poprad, sed ankaŭ en tuta Orient-Slovakio. Oni povus skribi dikajn libron pri lia funkcionara kaj esperantista agadaro. Ankaŭ kun ni miŝkolcaj geesperantistoj li havis bone konstruitan kunlaborkontakton. Ni honoris –amis lin ne nur pro lia povesperanto laboro, sed pro lia amikeco, helpemo, vera humaneco.

Milan Zvara estis eminenta homo. Li plu vivos en nia memoro!

Adrienne, s-rino Pásztor

100 éves a szavazati jog Finnországban!

1906. július 1-én a finn képviselőtestület jóváhagyott egy új parlamenti rendeletet és választó törvényt. Az utóbbi garantálta minden felnőtt finn számára az általános és egyenlő szavazati és jelölési jogot. Ekkor kapták meg a nők az első teljes szavazati jogot a világon. Ebből az alkalomból a finn posta különböző postabélyegeket tett közzé

(A „VEKILO” c. eszperantista újságból Pásztor László)

100 jaraĝa iĝis la voĉdonrajto en Finnlando

La unuan de julio 1906 la finna deputitaro aprobis novan parlamentan ordonon kaj balotan leĝon. Ĝi garantiis por ĉiuj plenaĝaj Finnoj ĝeneralan kaj egalan rajton voĉdoni kaj kandidati por la parlamento.

La virinoj ricevis la unuan kompletan voĉdonrajton en la mondo. Tiu- okazo la finna poŝto publikigis diversajn poŝtmarkojn.

(El la gazeto „VEKILO” 2/2006, artikolo de Veli Hämäläinen - Tampere)

2007-ben 100 éves lesz a szlovák eszperantó mozgalom!

Most kaptuk a hírt Zsolnáról, Magdalena Feifičova mérnöknőtől (a Szlovák Eszperantista c. lap főszerkesztőjétől), hogy a szlovák eszperantó mozgalom centenáriumát 2007. május utolsó hétvégéjén fogják megünnepelni Martinban (Túrócszentmárton). Az ünnepség főszervezője Juraj Gondzur mérnök úr, a Szlovák Eszperantó Federáció elnöke lesz Zsolnáról.

További információ: Juraj Gondzur gondzur@urap.sk

Pásztor Lászlóné

100 jariĝon festos en la 2007-a jaro la slovakia Esperanto –movado!

Ni ĵus ricevis la informon el Žilina de inĝeniero Magdalena Feifiĉová (la ĉefredaktorino de gazeto Esperantisto Slovaka), ke la SKEF festos sian 100-jariĝon, je la lasta semajnfino de majo en 2007 en Martin. La ĉeforganizanto de la festa aranĝaĵo estos la prezidanto de SKEF: inĝeniero *Juraj Gondzur* (Gondĵur) el Žilina (Ĵilina).
Pliaj informoj de: Juraj Gondzur gondzur@urap.hu

Adrienne, s-ino Pásztor

Rendezvények / Aranĝaĵoj

– Poludnica 2007

A Liptói Esperanto Klub meghívja Önt a XXV. jubileumi hegymászásra a Poludnica hegycsúcson és az utazók találkozájára, melyet 2007.január 4-7-ig kerül megrendezésre Liptovský Jánban.

Meghívó és program:

<http://skej.esperanto.sk/arangoj.php?lingvo=eo&kio=68&akcia=podujatie>

Jelentkezés:

<http://poludnica07.esperanto.sk/index.php?akcia=nova&jazyk=eo>

Ján Vajs mérnök úr hírét magyarra fordította: Pásztor László

– Poludnica 2007

Liptova Esperanto-klubo invitas vin al jubilea XXV-a ascendo sur montopinto Poludnica, kaj renkontiĝo de vojaĝantoj. Tiu okazos de la 4-a ĝis la 7-a de januaro 2007 en civito Liptovský Ján.

Invitilo, programo:

<http://skej.esperanto.sk/arangoj.php?lingvo=eo&kio=68&akcia=podujatie>

kaj aliĝilo:

<http://poludnica07.esperanto.sk/index.php?akcia=nova&jazyk=eo>

„Ing.Ján Vajs” vajs@sppk.sk

– Ifjúság figyelem!

Fiatalok! Nektek szól az Európa Eszperantó Únió titkárának Zlatko Tišljarnak a **MARIBOR 2007!** – üzenete!

Mariborban, Szlovéniában rendezik meg az európai eszperantisták 7-ik kongresszusát. Azok a fiataloknak, akik még az új év előtt jelentkeznek rá, nem kell díjat fizetniük.

Információk: www.esperanto-maribor.si

Ezen kívül most hívja fel a figyelmeteket az üzenet küldője az Európai Bulteno létezésére.

Ez elérhető: www.lingvo.org/bulteno címen.

Pásztor Lászlóné

– Gejunuloj atentu!

Por vi sendas ĉi atentigan mesaĝon: Maribor 2007! la sekretario de Eŭropa Esperanto Unio: samideano Zlatko Tišljar:
„En Maribor (Slovenio) okazos la 7-a kongreso de eŭropaj esperantistoj. La gejunuloj aliĝontaj antaŭ la nova jaro ne devas pagi kotizon. Detalojn vidu ĉe www.esperanto-maribor.si
Krome mi povas atentigi la geesperantistaron ke ekzistas la: Eŭropa Bulteno ĉe www.lingvo.org/bulteno
Ni atendas kaj la partoprenantojn, kaj la legantojn!”

Adrienne, s-rino Pásztor

Névnapi jókívánság

Az év során, nemcsak a születés-, hanem a névnapokról is meg emlékeznek az emberek. Mi nem tudjuk, melyik olvasónk névnapját mikor ünneplik. Ezért ezúton kívánunk mindnyájuknak boldog név napot és figyelmükbe ajánljuk a képeslap mondanivalóját:

„Mindegy, milyen csodálatos ajándékkal lepsz meg valakit, semmi sem helyettesítheti az őszinteséget, hűséget, elismerést, az időt, a nevetést, törődést.”

Most Kassáról - (Szlovákia) Miskolc testvérvárosából - tesszük közzé Theodor Andreas eszmetársunk mindenkinek szóló névnapi üdvözlését.

Suno varme brulu,
Glason ni levigu, honore al tiu,
kiu Nomon festas.
Sanon kaj Bonfarton,
Malpezan animon redeziras Iu,
kiu nur silentas,
nur ekzistas mute
ie, iomete...tute forgesite...

Melegen süssön a nap,
Koccintsunk azokra,
Kiknek névnap a mai nap.
Egészséget és jól-létet,
Könnyű szívet kíván az,
aki csak hallgat,
csak létezik némán,
valahol, elfeledve, árván.

(A vers magyar nyersfordítója Dr. Dudich Endre)

Nomtaga Bondeziro

Dumjare oni festas ne nur naskiĝ-, sed ankaŭ nomtagojn. Ni ne scias kiu, kiam havas sian nomtagon el inter niaj karaj legantoj. Ni nun deziras al VI ĉiuj: ĝojan nomtagon kaj je via atento proponas la suban dirindaĵon de la salutkarto:

„Tutegalas, per kia mirinda donaco Vi surprizas iun, nenio povas anstataŭi la sincerecon, la fidelecon, la rekonon de meritoj, la tempon, la ridon, la zorgadon pri la donacita ulo.”

Nun, ni prezentas al vi la saluton de nia samideano Theodor Andreas, el la slovakia urbo Košice /Kassa, la ĝemelurbo de Miskolc:

Mit ünneplünk decemberben?

December 6.

A gyermekek ünnepe a **Mikulás nap**, mely Szt. Miklós nevéhez kötődik, aki a IV. században a kisázsiai Myra város püspöke volt. A legenda szerint egy tönkrement kereskedő három lánya számára dobott be éjszaka az ablakukon annyi aranypénzt, hogy apjuk tisztességgel ferjhez tudta adni őket, ahelyett, hogy prostitúcióra kényszerültek volna.

Mikulásnapon

December 9-16.

Az Emberi jogok és az Eszperantó hete

Az Egyetemes Eszperantó Szövetség elnöksége felhívja az eszperantistákat a Zamenhof-nap megünneplésére az „Emberi jogok és az Eszperantó hete” keretén belül (2006. december 9-16). Ez a hét magában foglalja dec.10-ét: az Emberi jogok deklarációjának évfordulóját és december 15-ét, amely Zamenhof nap.

December 25-26

Jézus születésének és a szeretetnek az ünnepe

Nem mindenki vallásos. Nem mindenkinek ünnep Jézus születésnapja, nem mindenkinek fontos Jézus. Lehet, hogy más vallása van, vagy más a világnézete.

De mindenkinek el kell fogadnia, hogy a Karácsony nem egyszerűen olyan hétvége, amikor bővebben táplálkoznak az emberek a szűkös napok vagy a böjt után, hanem **KARÁCSONY a SZERETET ÜNNEPE** legyen! A szeretet, a megértés, a megbocsátás! Van, ahol a béke jelképe az olajfa ága, máshol a pálmalevél. Itt a karácsony békéjének jelképe a zöld fenyőfa ág. A világ színes, és ez így szép és jó.

Legalább ez a két nap idő legyen ünnep, és mindenkié! Mindenhol a földön és a lelkekben béke legyen.

December 31, Szilveszter napja

Ezen a napon vidámkodással, pezsgővel búcsúztatjuk az ó esztendőt.

Pásztor Lászlóné

Karácsonyi üdvözet

MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK KELLEMES KARÁCSONYT ÉS SZERENCSET,
BOLDOGSÁGOT, JÓ EGÉSZSÉGET KÍVÁNUNK AZ ÚJ ÉVRE: 2007-RE!

Kérjük, fogadják tisztelettel a most megjelent verseskötetből az alábbi igaz szavakat.

Dr. Jáki Ferenc

Tisztelgés a Békeév előtt

Magasra tartom két üres kezem,
motozz meg bátran, nincsen fegyverem!
Hallgasd meg, kérlek, remegő hangom:
megosztom véled gyötrelmes gondom:

A Földanyáért nyomaszt kétség,
mert csupán ő a végső reménység:
Bölcsőnk és urnánk, házunk és hazánk,
üldöztetésben menedéktanyánk!

Öntsünk egymásba mély, szilárd Hitet,
hogy megmenthetjük, amíg még lehet!
Fényes szivárvány életünk egén
fennen hirdesse, hogy van még Remény!

A dolgos ember mindent mektegyen,
hogy a mi Földünk mindig szebb legyen!
Pusztuljon minden atkozott fegyver,
unokainknak egyik se kelljen!

Hisszük, az ember megoldást talál...
hogy ne rémítsen az atom-halál!
Ne lobogjon a szivben gyűlölet!
Győzzön a Béke és a Szeretet!

Kion ni festas decembre?

La 6-a de decembro

La *Tago Mikulaŝ* estas festo de la infanoj, kaj ĝi ligiĝas al nomo de Sankta Nikolao. Li estis, en la 4-a jarcento, episkopo de la malgrand-azia urbo Myra. Laŭ la legendo li nokte ĵetis tim da or-mono tra la fenestro de la tri filnoj de iu bankrotite komercisto, ke ilia patro povis honeste edzinigi ilin, anstataŭ ke ili estintus devigataj prostitui sin,

Kép: Antaŭ la „Vintra Avo” Mikulaŝ

9-16. de decembro

Semajno de la Homaj rajtoj kaj de Esperanto

La estraro de UEA alvokas Vin geesperantistojn festi la Zamenhof-tagon en la kadro de la „Semajno de homaj rajtoj kaj de Esperanto”, de la 9-a ĝis la 16-a de decembro 2006.

Tiu semajno inkluzivas la 10-an de decembro, la ĉiujaran datrevenon de la deklario de Homaj Rajtoj, kaj la 15-a dato kiu estas la Zamenhof tago.

El mesaĝo de prezidanto de UEA, sinjoro Renato Corsetti

24-26 de decembro

Festo de naskiĝo de Jesuo kaj de la amo.

Ne ĉiu estas religiema. Ne estas festotago por ĉiu homo la naskiĝtago de Jesuo, ne gravas Jesuo por ĉiuj homoj. Povas esti, ke tiuj homoj havas alian religion, aŭ alian mondkoncepton. Sed, ankaŭ tiuj homoj necesas akcepti, ke Kristnasko ne estas simple tia semajnfino, kiam la homoj pli abunde manĝas post la nutrajmalriĉaj tagoj aŭ post la fasto, sed KRISTNASKO devas esti la festo de la amo! Ĝi estu la tempo de la AMO, KOMPreno, PARDONDono!

Estas lokoj, kie la pac-simbolo estas la olivarbobranĉo, aliloke la palmfolio. Ĉi tie la verda piceoarbobrancho signifas la kristnaskan pacon. La mondo estas kolora, kaj tio estas bona, bela.

Necesas, ke almenaŭ tiu du taga tempo festo estu, kaj por ĉiu! Necesas, ke ĉie sur la tergloblo kaj ankaŭ en la homaj animoj regu paco, amo!

La 31-a de decembro – la tago de Silvestro

La jarfinan lastan tagon, sed ĉefe ĝian nokton multloke oni festas amuziĝadante, trinkante ŝampanjon.

Adrienne, s-ino Pásztor

Ni petas Vin, akceptu honorige la subajn pravajn vortojn el la nun aperinta volumo de poemoj:

D-ro Ferenc Jáki

Omaĝo al la Jaro de Paco

Jen, miajn manojn alten mi levas
vidu: armilojn mi ne posedas!
Aŭskultu mian trememan voĉon:
kun vi dividas mi gravan zorgon:

Min pro la Tero angoro premas,
ĉar Terpatrino sole ja estas:
lulilo, urno, hejmo, patrio,
por ekzilitoj lasta azilo!

Naskiĝu en ni Fido fortega,
ke nia Tero estas savebla!
Sur Firmamento ĉielark' brilu,
pri la Espero konsolon diru!

Agu, laboru ĉiam la homo
por plibeligo de nia Mondo!
Fine pereu ĉiuj armiloj,
tiujn ne konu nepoj, nepinoj!

Ho, garantiu la homa Forto:
nin ne minacu la atom-morto!
Ne brulu en la koroj malamo!
Venku la Paco, ardu la Amo!

Kristnaska Saluto

AL ĈIUJ NIAJ KARAJ LEGANTOJ NI DEZIRAS
AGRABLAN KRISTNASKON , KAJ FELIĈON, ĜOJON, BONSANON
POR LA NOVA JARO: 2007!

NORDHUNGARIA INFORMO

Pásztor László H-3530. Miskolc, Király u.25. 2/2.

Tel.: + 36 70 206 1739

Retpošto / E-Mail: pasztor.laszlo4@chello.hu

Weblap / Retpaço: <http://kiralylajos.extra.hu>